

Het Bevrijdingsbos is een op voormalige landbouwgrond aangeplant bos. De totstandkoming van het bos is in de bijgaande brochure beschreven. In dit inlegvel wordt nader ingegaan op de ontwikkeling en het beheer van het Bevrijdingsbos. Voor het huidige beheer is, in plaats van een traditioneel beheer, gekozen voor een natuurlijk beheer. Dit beheer ziet er op het eerste gezicht onverzorgd en rommelig uit en roept daardoor soms weerstand op. Toch is een natuurlijk beheer te verkiezen boven een meer traditionele beheer.

Het traditionele beheer is gericht op het ontwikkelen van een geordend en visueel aantrekkelijk gebied en kenmerkt zich door veelal strakke lijnen in de beplanting waardoor er zogenaamde harde overgangen ontstaan tussen lage beplantingen als grasperken en bermen naar hogere beplantingen met bomen. Alle planten staan op een tevoren vastgestelde plaats en worden door snoeien en maaien in het gareel gehouden.

Het natuurlijk of ecologisch beheer richt zich op het ontwikkelen van een gebied met een grote variatie aan plant- en diersoorten. Het kenmerkt zich door minder strakke beplantingslijnen en meer geleidelijke overgangen van lage naar hogere beplanting. Er is ruimte voor een natuurlijke ontwikkeling van verschillende planten. De natuur mag zijn gang gaan. Dit wil echter niet zeggen dat er helemaal niets wordt gedaan. Er zullen altijd enige beheerswerkzaamheden nodig zijn omdat anders op de zeer voedselrijke bodem een aantal soorten kunnen gaan domineren en de bosvorming kunnen belemmeren.

De natuurlijke ontwikkeling van een bos gaat heel langzaam. In de eerste jaren zijn de bomen nog zo laag dat zonlicht op de bodem kan vallen. Allerlei planten en dieren van open veld maken van het 'bos' gebruik. Na een aantal jaren zijn de bomen zo hoog geworden dat er nog weinig licht op de bodem valt. Andere plantensoorten die met minder licht toekunnen zullen het bos gaan bevolken. De bladeren die in de herfst op de grond vallen vormen een steeds dikkere mat waarin allerlei insecten en paddenstoelen hun leefgebied vinden. Hier en daar slaan kleine struikjes op en afgebroken takken zorgen voor beschutting voor verschillende vogels. Waar tien jaar terug nog grutto's en Kieviten broeden maken nu winterkoninkjes en roodborstjes hun nest.

Naarmate het bos en de bomen ouder worden zullen een aantal bomen het loodje leggen. Maar dit is helemaal niet erg. In de holten van oude en dode bomen kunnen holenbroeders als koolmees en bonte spechten hun nesten maken. Het dode hout wordt opgegeten door larven van kevers en andere insecten. Deze insecten dienen op hun beurt weer als voedsel voor de eerder genoemde mezen en spechten. Doordat bomen wegvallen ontstaan open, lichte plekken in het bos waar allerlei planten en bomen de kans krijgen zich te vestigen.

Een natuurlijk bos kan niet zonder goed ontwikkelde bosranden. Deze overgangen van bos naar open terrein worden gebruikt door dieren van zowel open veld (sommige vleermuizen en kikkers) als van het bos (nachttegaal, tuinfluiter, diverse soorten vlinders). Er zijn zelfs planten en dieren die alleen in deze bosranden voorkomen (egel, hermelijn, blauwborst, braamsluiper en veel vlindersoorten).

Een goede bosrand bestaat uit een mantel en een zoom. De mantel is de strook met begroeiing van struiken als meidoorn, bramen en wilgen die aansluit op het bos. De zoom bestaat uit hoge meerjarige kruiden zoals fluitenkruid, dolle kervel en wilde marjolein.

In het geordende Nederland komen nog maar weinig natuurlijke bossen voor. Veel bossen werden gebruikt voor het produceren van hout. Grote eenvormige percelen met naaldbomen waren het gevolg. In zulke bossen kunnen maar weinig soorten planten en dieren leven. Natuurlijk bos geeft weer ruimte aan die soorten die het moeilijk hebben in ons land.

Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie, streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van natuur en milieu. Wij zijn van mening dat het groenbeheer van gemeenten en grondbezitters op een ecologisch verantwoorde manier dient plaats te vinden. Een duurzaam beheer van het groen om ons heen is goed voor de ontwikkeling van mens én natuur.

Het Bevrijdingsbos symboliseert de vrijheid in de breedste zin van het woord. Ook het ecologische beheer past in deze symboliek. De natuur kan zich in vrijheid ontwikkelen. Plant- en diersoorten die in Nederland weinig voorkomen, krijgen hier nieuwe leefruimte.

Wilt u meer weten over het IVN? Schrijf een briefje naar:

IVN-afdeling Groningen/Haren
Postbus 1573
9701 BN Groningen

Of surf naar: <http://clubs.castel.nl/ivn-gron-haren>.

(Begin 2001 geschreven door Geurt Verweij voor brochure Bevrijdingsbos)